

PROPOSTES

MEDI NATURAL

1.- Parc Natural del Pla de l'Estany, delimitació.

El PEIN realitza una delimitació incompleta de l'entorn de l'estany de Banyoles, ja que no contempla la totalitat de la conca hidrogràfica superficial de l'estany. L'estany d'aigües intermitents d'Espolla, és considerat per a la seva protecció en una petita unitat separada i aïllada de la resta que, com en el cas de l'estany de Banyoles, exclou també part de la seva conca hidrogràfica superficial, pla d'Usall i pla de Martís. Un altre espai natural de la zona lacustre a tenir en compte correspon a la vall de Sant Miquel de Campmajor i els seus estanyols.

La protecció de la zona lacustre de Banyoles, des d'una perspectiva hidrogeològica, **requereix un tractament integrat de totes les unitats que la formen, de les seves conques hidrogràfiques superficials i de l'aquífer que les alimenta.**

L'espai PEIN Estany de Banyoles queda absolutament inconnexe de les altres zones protegides properes, igual que l'espai PEIN Estany d'Espolla. S'ha demostrat (i així ho recullen les normatives desenvolupades sobre aquest aspecte tant per la Unió Europea com per la Generalitat de Catalunya) que **la connectivitat ecològica entre espais naturals és indispensable per al compliment dels objectius proteccionistes i per portar a terme una gestió sostenible del territori.** Aquest fet és especialment important en espais naturals reduïts, com és el cas dels que integren el sistema lacustre de Banyoles.

Cal garantir la interconnectivitat ecològica amb els altres espais naturals protegits propers, a través de corredors biològics. Per una banda, **la serra de Sant Patllari**, que constituïria una ampliació del PEIN Estany de Banyoles pel sud-oest, en direcció al PEIN Muntanyes de Rocacorba. Precisament, des de la zona riberenca de l'estany de Banyoles al cim de Sant Patllari hi ha una excel·lent zonació de la vida vegetal, que de la banda marginal humida passa a una gran arbreda de pi blanc (*Pinus halepensis*) amb matollars de *Rosmarino-Ericion* i pradells, ja una mica muntanyencs, de l'*Aphyllantho- Plantaginetum*; i, més amunt, molt netament, la pineda cedeix el terreny a l'alzinar muntanyenc de l'*Asplenio-Quercetum ilicis*, que arriba a la carena de Sant Patllari. El conjunt és un model molt il·lustratiu de la vegetació típica de les terres boreomediterrànies de baixa altitud.

Per una altra banda, els cursos fluvials i les seves zones d'influència que permeten connectar la zona lacustre de Banyoles amb la Zona Volcànica de la Garrotxa, pel nord-oest, a través de **la riera d'Espolla i el pla de Martís, el riu Fluvià i la Reserva de Fauna de l'Illa del Fluvià, i el riu Ser amb els seus afluents.**

Caldria que aquesta delimitació definitiva es portés a terme a través de l'aplicació de les modalitats de protecció especial regulades per l'article 21 de la Llei 12/1985 (parc nacional, paratge natural d'interès nacional, parc natural i reserva natural). D'aquesta manera es reconeixeria la singularitat i excepcionalitat d'aquesta zona lacustre, i es garantiria la seva gestió sostenible. En aquest sentit, **la figura legal de protecció més adequada seria la de Parc Natural**, per tal de fer compatible la conservació dels seus valors naturals qualificats amb els diferents usos del territori, l'aprofitament dels seus recursos i l'activitat dels seus habitants, i s'hauria de completar amb la inclusió de Reserves Naturals Parcials que garantissin la protecció específica dels elements més valuosos, com la població de *Thelypteris palustris*, les arbredes on nidifica el picot garser petit, els canyissars on nidifica el martinet menut i es refugien els ocells migratoris, etc.

2.- Per tal de complir amb l'objectiu de la preservació dels espais que comprenen la conca lacustre de Banyoles, caldria realitzar algunes **restriccions o limitacions addicionals** en relació als usos, les activitats i els aprofitaments que es desenvolupen en els espais que són objecte de protecció:

a) La gran quantitat i intensitat dels usos d'alguns dels indrets esmentats ho fan necessari, per tal de preservar elements protegits de gran valor com per exemple la població de *Thelypteris palustris* o els nius de picot garser petit, ambdós amenaçats per la tala d'arbres i la hiperfreqüentació dels terrenys on es troben.

b) Restriccions a ús veïnal del trànsit de la carretera de circumval·lació de l'Estany, banda oest ermita de Santa Maria de Porqueres fins bosc de Can Morgat. Aprofitament d'un carril de la carretera per carril bici i l'altre per circular els cotxes en una direcció.

Motius:

1. L'excés de velocitat dels vehicles.

2. La restricció del trànsit disminuirà l'incidència d'atropellaments de fauna i reduirà la contaminació acústica.

Cotxes que posen en perill vianants i ciclistes

c) Considerar l'impacte acústic a l'Estany de Banyoles i aplicar mesures correctores. Minimitzar l'impacte acústic del tram de carretera parc de la Draga fins pujada de la Creu Roja per exemple amb asfalt sonoreductor.

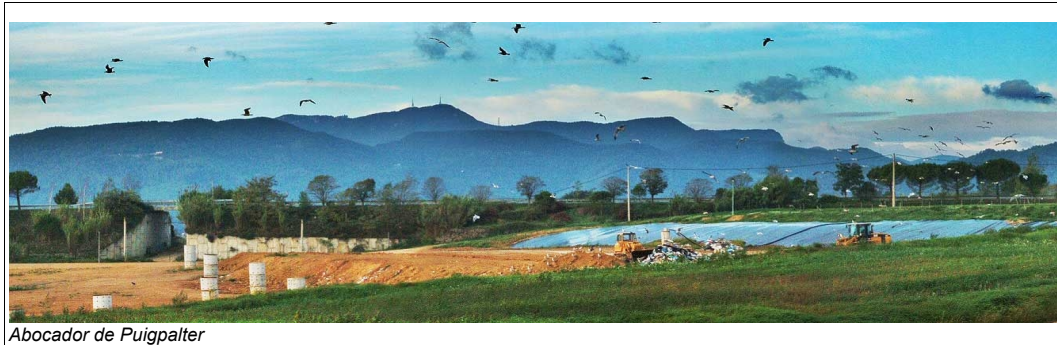
d) Previsió d'un pla d'adequació de la il·luminació exterior i normatives de control de la contaminació lumínica en l'àmbit de l'espai d'interès natural.

e) Musclo zebra, desenvolupar normativa per evitar la dispersió d'espècies invasores, especialment en aquells casos en què són, o poden esdevenir, una amenaça per a la conservació de la biodiversitat o poden causar impactes econòmics negatius. Protocol per comprovar embarcacions provinents de l'Ebre, pantà de Mequinensa, a l'Estany de Banyoles.

f) Elaborar un catàleg comarcal d'antigues zones humides dessecades a restaurar.

g) Un 55% de la comarca és forestal i predominen boscos bruts on s'amuntegen les restes de tallades que ja no s'aprofiten com a combustible, on els ramats ja no pasturen i fan la neteja que feien abans, i a on alhora l'afluència de gent augmenta dia rera dia. **Dos problemes estructurals que incrementen el risc d'incendi forestal, la desvinculació dels propietaris i el creixement de la biomassa forestal.** Caldria implementar mesures al PDU del Pla de l'Estany que reguli aquesta situació.

- h) Incloure els **espais d'interès geològic** com a espais d'interès natural (geozona 211).
- i) Replantejar el model de gestió de l'abocador per evitar que els gavians s'alimentin a l'abocador de Puigpalter.

INFRAESTRUCTURES

1.- Connectivitat ecològica

Els espais protegits han de ser prou grans per contenir sistemes ecològicament viables, particularment per tal que els organismes que hi volem preservar puguin constituir poblacions d'una mida suficient per ser perdurables en el temps. A més, convé que els espais no estiguin gaire allunyats entre si per mantenir els processos ecològics que tenen lloc entre ells, com l'intercanvi d'organismes.

Per tant l'establiment de sistemes d'espais naturals protegits no és suficient per garantir el manteniment de la biodiversitat a llarg termini, ni tan sols al seu interior, si aquests espais no s'integren en una xarxa més àmplia, que permeti la seva connexió funcional amb la matriu formada per la resta de components del medi natural.

Cal una estratègia connectiva per tal de mantenir, millorar i restaurar la connectivitat ecològica a la comarca. Pla de millora de la permeabilitat de la xarxa viària existent en els trams que causen un efecte barrera alt o un elevat nombre d'atropellaments d'espècies de la fauna o d'accidents produïts per la fauna salvatge. Per exemple mesures correctores a l'**efecte barrera de l'autovia Banyoles-Girona** (punt negre).

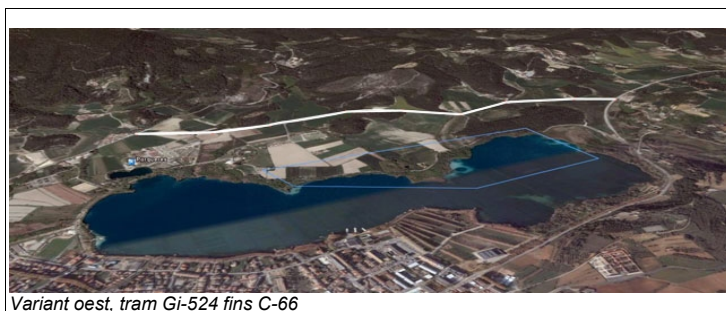
2.- Impulsar un **pla de correcció i soterrament dels suports elèctrics** que comporten un major risc d'electrocució i col·lisió d'aus, en el qual intervinguin les administracions amb competències ambientals i d'energia, l'Administració local i les empreses del sector. Aquest programa hauria de tenir en compte les experiències que han donat millors resultats. A Catalunya ja s'han desenvolupat diverses experiències que han palesat que la correcció dels suports elèctrics perillosos és fàcil de realitzar, es pot fer amb uns costos relativament baixos, i els seus efectes positius són molt significatius.

3.- La ronda oest

L'avantprojecte presentat l'any 2000 pel Consell Comarcal preveu un recorregut que comença al mateix punt on s'inicia el desdoblament de la C-66, al Pont Xetmar, continua per Corts, creua Camós, travessa el veïnat de Can Ramió, i continua per Porqueres, a la zona de Miànigues. La ronda connecta amb la carretera GI-524 de Banyoles a Mieres coincidint amb el traçat de la carretera de Mieres fins al final de la recta de les Estunes on es connecta amb la comarcal C-66 prop de Lió. Aquest darrer tram afecta el PEIN de l'entorn de l'Estany de Banyoles, així com una zona Ramsar, amenaçant la recuperada llúdriga i comportant un augment de la sinistralitat viària de fauna en el que ha de ser el futur parc natural.

L'any 2002 la Direcció General de Carreteres va informà al Parlament de Catalunya BOPC núm. 310, "pel que fa a la necessitat de construcció d'una variant que conduiria el trànsit de la GI-524, que prové de Mieres i Olot, cap a la carretera C-150a i cap a la C-66, que atès el caràcter de xarxa comarcal de la GI-524 **no és preceptiva la construcció de la seva variant.**"

Es ben conegut el fenomen càrstic, el procés d'esfondrament del terreny que dona lloc a un estanyol, amb els antecedents de Can Cisó, l'estanyol nou i els periòdics esfondraments de la C-66 degut a un cabdal subterrani. Considerem poc assenyat fer passar una variant per aquests terrenys inestables i que comporten un risc significatiu de col·lapses.

Variant oest, tram GI-524 fins C-66

4.- Altres consideracions genèriques

a) Definir un **àmbit de protecció hidrològic-forestal** no inferior a 100 m a banda i banda dels marges exteriors de totes les rieres i torrents de la comarca.

En sòl urbà s'inclouran com elements de connector ecològic i paisatgístic delimitant una franja de protecció de 50 metres a banda i banda que faci compatible el manteniment dels valors naturals dels recs com a espai lliure urbà amb la urbanització del sector: Terri, Matamors, Revardit...

b) Contaminació per nitrats. Disminució de la carrega ramadera. Regulació de les dejeccions ramaderes a través de la prohibició de noves activitats ramaderes intensives.

. Les conseqüències del excés de nitrogen són prou conegudes: contaminació d'aigües superficials i subterrànies, greus conseqüències per la salut de les persones.

. Segons dades de l'Oficina Comarcal del Pla de l'Estany del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca de la Generalitat de Catalunya, l'any 1997 hi havia 134.064 caps de porcí, 33.604 de vaquí, 28.328 d'oví i 847.299 d'aviram.

. Les dejeccions van comportar 2.682.317 kg de nitrogen en un any.
170 kg N/ha/any és el màxim permés segons RD 261/1996.

L'any 1997 va produir-se un excedent de 996.887 kg de nitrogen.

L'únic municipi de la comarca que no va sobrepassar el límit va ser Crespià.

En l'altre extrem Cornellà de Terri va generar 364.239 kg de nitrogen excedentari.

Camós va generar el triple del nitrogen recomanable amb 191.584 kg.

. A la comarca no tenim constància de cap planta de tractament de dejeccions ramaderes. Les polítiques de dejeccions per atenuar el problema semblen insuficients segons indica un informe del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca. Els indicis de nombroses fonts tancades sota el cartell de **No Potable** ens fan pensar que els purins passen factura a massa anys de permissivitat i caldria: un pla de recuperació de les fons de la comarca, determinar quins municipis seria convenient prohibir noves explotacions, procedir a tancar granges que no s'ajustin a la normativa vigent, una normativa estricta com la holandesa.

Els purins passen factura

. Holanda disposa d'una reglamentació molt estricta, un país que durant tots aquests anys ha aprofitat la laxitud de la nostra normativa per venir a engreixar els seus animals a la comarca. Caldria prohibir les explotacions destinades a satisfer la demanda estrangera i potenciar les explotacions de ramaderia ecològica per ara inexistents.

. La utilització de jaços amb palla per als porcs és un sistema que permet eliminar la producció de purins. La substitució de les reixes per un terra sòlid i la recollida periòdica dels fems, seguida d'un procés de compostatge, transforma el residu contaminant que són els purins en un valuós recurs fertilitzant. La seva generalització, caldria incentivar-la amb normatives i campanyes.

. La fertilització dels nombrosos conreus empitjora notablement **la qualitat de l'aire**. Extenses superfícies fertilitzades amb purins emmarquen la pudor en un fet consubstancial de la comarca.

URBANISME

1.- Mesures per adaptar-se al canvi climàtic. Promoure directives sobre l'enjardinament dels espais privats i públics a la comarca. Les plantacions que es realitzin al terme municipal, tant en sòl urbà com urbanitzable o no urbanitzable, haurien de complir determinades premisses com:

- a) Espècies autòctones, de baix manteniment i requeriment hídric.
- b) La nova plantació s'hauria d'assemblar en composició i morfologia a les formacions vegetals existents a l'entorn immediat.
- c) Per optimitzar-ne l'efecte d'apantallament visual en tots els moments de l'any, en cas que sigui necessari, es poden optar per espècies perennifòlies o, si no ho són, que tinguin bona densitat de brancam, tupides i amb elevada massa foliar.
- d) Potenciar la pràctica de la xerojardineria amb plantació d'espècies aromàtiques, medicinals, com la camamilla (*Matricaria chamomilla*), menta (*Mentha sp.*), orenga (*Origanum vulgare*), sàlvia (*Salvia officinalis*)...
- e) Si es volen instal·lar tanques, aconsellar que aquestes siguin tanques vegetals (de boix, llentiscle, aladern, etc.) o estructures no molt dures (tanques de fusta, malla de filferro poc densa, etc.).
- f) Afavorir la no plantació de gespa consumidora d'aigua i optar per altres sistemes per cobrir les superfícies plantades i mantenir la humitat al sòl com plantes tapissants que cobreixen el sòl, escorça de pi, graves i àrids decoratius o espècies autòctones adaptades a característiques climàtiques mediterrànies i de menor requeriment hídric.
- g) Pel que fa al rec, si és necessària la instal·lació d'un sistema de rec en els jardins o espais verds municipals, s'aconsella utilitzar sistemes de rec eficients -goteig, microaspiració, programables- i ajustant la programació a les demandes hídriques reals del sòl i de les espècies existents. Sempre que sigui possible es recomana utilitzar l'aigua de la pluja per regar, o sinó, l'aigua del freàtic; a ser possible mai l'aigua d'abastament públic.

2.- Limitar les expectatives de creixement urbanístic dels municipis en general per estar sobredimensionades.

En el cas de Porqueres el municipi es caracteritza pel seu elevat nombre de nuclis de població, fet que ha comportat un creixement molt poc compacte, força dispers i inconnex entre veïnats. No hi trobem una cohesió urbana sinó diferents nuclis que molt sovint funcionen sense cap relació entre ells. Amb un model de creixement així, impulsat en gran part durant els últims anys per la dinàmica urbana de Banyoles, s'ha donat com resultat una molt baixa densitat urbana, acompanyada, a més, per **la tipologia edificadora predominant d'habitatges unifamiliars aïllats** sovint en parcel·les de terrenys grans o molt grans.

El nombre potencial de nous habitatges que es poden arribar a construir al municipi de Porqueres durant els propers 12 anys de vigència del POUM postposat és de **1.244 habitatges** i es projecta un creixement potencial de la població de Porqueres de **3.110 habitants**, duplicant gairebé la població del municipi. Aquest planejament trenca amb la diagnosi de l'agenda local 21 que diu: **"un dels punts forts del municipi és el model de baixa densitat de l'habitatge que dona tranquil·litat, el paisatge i l'entorn natural ."**

Durant el període 2001-2005 s'ha construït gairebé un terç de l'habitatge previst fins el 2026 (1.064 habitatges) i hauríem d'afegir les 2.000 vivendes previstes els propers 5 anys a la ciutat de Banyoles (El País, *EL LAGO VENDE*, 24-05-2006) que en resulta 3.064 habitatges. El programa de planejament territorial del DPTOP fixa uns horitzons de creixement de l'habitatge al Pla de l'Estany de 3.270 habitatges per al 2026. ¿Per corregir aquesta anomalia, el PDU pot tenir caràcter retroactiu ?

Nuclis molt petits o singulars

Mantenir el caràcter rural de Miànegues. És prioritari establir una anella de sòl no urbanitzable per evitar un continu urbanístic i per mantenir les peculiaritats paisatgístiques del municipi de Porquerres.

3.- Polígon industrial comarcal.

La proliferació de polígons arreu de la comarca sense cap mena de planificació ni coherència territorial fan necessari una planificació sostenible i més eficient del territori. La seva ubicació hauria de respondre a criteris de mobilitat i d'aprofitament i millora d'un polígon ja en funcionament de la comarca per convertir-lo en supramunicipal.

El polígon de **Pont Xetmar** al municipi de Cornellà de Terri sembla el més idoni per les següents raons: proximitat de Banyoles i Girona, disposar de xarxa de transport públic, accés immediat a diferents infraestructures viàries, proximitat amb l'EDAR de Cornellà de Terri, proximitat amb la deixalleria de Puigpalter per a la gestió de materials i residus, disponibilitat de terreny i aigua. A més caldria desenvolupar un **pla de sostenibilitat** que contemples aspectes com estalvi i reutilització de l'aigua, mesures per reduir l'impacte paisatgístic, estalvi energètic...

Fonts consultades

- Bases per a les directrius de connectivitat ecològica de Catalunya. (2006) Departament de Medi Ambient i Habitatge.
- Biodiversitat i natura. Departament de Medi Ambient i Habitatge.
- Geozona 211. La conca lacustre de Banyoles. Departament de Medi Ambient i Habitatge.
- Informe sobre el Pla especial de delimitació definitiva de l'espai del PEIN Estany de Banyoles. (2001) Consell de Protecció de la Natura.
- Llibre blanc de la producció agroalimentària ecològica a Catalunya. Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca.
- Localización y evaluación de una nueva invasión biológica: el mejillón cebra (*dreissena polymorpha*) en el Ebro. (2001) Ministerio de Medio Ambiente. Dirección General para la Conservación de la Naturaleza.
- PDU del Pla de l'Estany. Objectius i propòsits generals (2007)
- Pla d'acció local per a la sostenibilitat del municipi de Camós. Agenda 21 Local.
- Pla d'acció local per a la sostenibilitat del municipi de Banyoles. Agenda 21 Local.
- Pla d'acció local per a la sostenibilitat del municipi de Porqueres. Agenda 21 Local.
- Pla d'acció local per a la sostenibilitat del municipi de Sant Miquel de Campmajor. Agenda 21 Local.
- Planificació territorial y dimensió socioambiental: una lectura geogràfica dels incendis forestals al Bages. Departament de geografia de la UAB. Tesi doctoral de Rufí Cerdán.
- Pla Sectorial de Cabals de Manteniment a les conques internes de Catalunya. Agència Catalana de l'Aigua.
- Pla de sostenibilitat de les àrees industrials. Consell Comarcal de la Selva.
- POUM Porqueres (pendent fins l'aprovació del PDU Pla de l'Estany).
- Prototipus de catàleg de paisatge. (2006) Observatori del Paisatge.